

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 40

van **ALLESSIA CLAES**

datum: 22 oktober 2021

aan **MATTHIAS DIEPENDAELE**

VLAAMS MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING, WONEN EN ONROEREND ERFGOED

Publiekswerking Open Erfgoedsite Herita - Vlaams-Brabant

Herita is een belangrijke partner in het erfgoedlandschap en heeft als Vlaamse National Trust drie kerntaken: het draagvlak voor onroerend erfgoed vergroten, de erfgoedsector versterken en het onroerend erfgoed ontwikkelen, beheren en ontsluiten. Herita heeft verschillende waardevolle sites in haar portefeuille. Voor haar sites heeft Herita een ontwikkelingsvisie voor open erfgoed uitgetekend. In deze visie staan zorg voor het erfgoed en kwaliteitsvolle publiekswerking centraal.

In Vlaams-Brabant is het kasteel van Horst als Open Erfgoedsite in beheer van Herita. Het kasteel van Horst werd in 2007 verkocht door de laatste adellijke eigenares aan het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB). Herita nam de erfpacht van het kasteel over en voert restauratiewerken uit. Momenteel is het kasteel gesloten tot 2024 voor restauratie en werkt Herita samen met de vrijwilligers van het Horstgenootschap om de kasteelsite onder de aandacht te houden. Zo vond op zondag 12 september 2021 de Open Monumentendag plaats op de site.

1. Hoe evalueert de minister de publiekswerking rond de site? Ziet hij mogelijkheden om die te versterken?
2. Hoeveel vrijwilligers zijn er momenteel actief binnen het Horstgenootschap? Hoe verhoudt zich dat tegenover voorgaande jaren?
3. Hoeveel bezoekers kwamen langs op de site (het kasteel, niet het domein) in het kader van Open Monumentendag 2021?
 - a) Hoe verhouden deze cijfers zich met voorgaande jaren? Graag de bezoekerscijfers van de afgelopen vijf jaar.
 - b) Hoeveel mensen bezochten het interieur van het kasteel tijdens Open Monumentendag?
 - c) Hoe evalueert de minister deze cijfers?
4. Wat is de stand van zaken van de fondsenwervingsactie van Herita?

ANTWOORD

op vraag nr. 40 van 22 oktober 2021

van **ALLESSIA CLAES**

1. Ondanks de sluiting wegens stabiliteit en veiligheid enerzijds en de lopende restauratie anderzijds wordt nog regelmatig publiekswerking georganiseerd in en rond het Kasteel. Zo was er in 2021 een werking rond erfgoeddag in het voorjaar, mogelijkheid tot begeleid bezoek tijdens Open Monumentendag en in het najaar een publiekswerking tijdens de archeologiedagen. Ook het bezoekerscentrum, met uitbating door vrijwilligers, is zeer regelmatig open. Er is dus zeker de nodige publiekswerking rond de site.

Naar de toekomst toe zie ik nog mogelijkheden om die te versterken door middel van werfbezoeken en regelmatige openstelling van de bouwwerf tijdens de grote restauratiewerken, die starten in 2022. In de overeenkomsten en gesprekken met Herita is dit al door de verschillende partijen aangehaald. Het is zeker de ambitie om rond de restauratiewerken een kwaliteitsvolle publiekswerking op te bouwen.

2. De groep Herita-vrijwilligers die zich engageren onder de naam 'Het Horstgenootschap' werd in 2018 opgericht naar aanleiding van de sluiting en stopzetting van de publiekswerking in het kasteel in 2017. Het Horstgenootschap telt momenteel 12 actieve vrijwilligers. Sommigen zetten zich al meer dan 30 jaar in voor het kasteel. Dit aantal bleef de laatste jaren constant. Recent werd een 'vacature technische vrijwilliger' verspreid waarvan deze maand nog de selectiegesprekken plaatsvinden. In de toekomst zet Herita verder in op het verbreden en verjongen van deze hechte vrijwilligersgroep.
3. Op Openmonumentendag 2021 werd een beperkt (5) aantal ruimten van het kasteel van Horst, uitzonderlijk en voor het eerst sinds de sluiting in 2017 opengesteld voor het publiek. Dit was mogelijk na geruststellende resultaten van het vooronderzoek stabiliteit voor deze ruimten. Gezien de corona-maatregelen werd er met een reservatiesysteem in tijdsloten en met een maximale capaciteit gewerkt. Alle tijdsloten waren uitverkocht, goed voor 185 bezoekers. De rondleiding met focus op de resultaten van de vooronderzoeken werd met veel enthousiasme onthaald.

- a) 2017: Kasteel van Horst participeerde niet aan Openmonumentendag in 2017. De site was in gebruik door het Horstfestival (Horst Art & Music). Het kasteel was eerder dat jaar gesloten omwille van stabiliteitsredenen.

2018: Ook in 2018 vond het jaarlijkse Horstfestival plaats tijdens het weekend van Openmonumentendag. Binnen het concept van de zogenaamde 'Avant-Première' werden op de vooravond van Open Monumentendag twee rondleidingen op het domein georganiseerd langs de kunstinstallaties en een drink achter de schermen. 50 personen (2x 25) schreven zich in voor deze activiteit.

2019: In 2019 participeerde het kasteel van Horst voor de eerste keer sinds lang opnieuw aan Openmonumentendag. Gezien de sluiting van het kasteel werd er sterk ingezet op 'beleving'. Via de Holy-Trinity-methode van Herita werd de geschiedenis van het kasteel letterlijk naar buiten gebracht door middel van een print op doek van de Ovidiusplafonds van Jan Christiaan Hansche. Het randprogramma focuste

op het thema 'feest in de 17de eeuw'. Er werden een 100-tal bezoekers verwelkomd.

2020: Covid jaar 2020 was in bezoekersaantallen een succesjaar voor Herita en het Horstgenootschap. In tegenstelling tot andere gesloten museums en erfgoedsites hadden zij namelijk al enkele jaren ervaring met een 'gesloten kasteel'. Tijdens Openmonumentendag werd er extra ingezet op een 'Covid-proof' buitenactiviteit voor families. Men mocht 200 bezoekers verwelkomen.

- b) Op Openmonumentendag 2021 werd een beperkt (5) aantal ruimten van het kasteel van Horst, uitzonderlijk en voor het eerst sinds de sluiting in 2017, opengesteld voor het publiek.

Alle tijdsloten waren uitverkocht, goed voor 185 bezoekers. De rondleiding met focus op de resultaten van de vooronderzoeken werd met veel enthousiasme onthaald. Er was binnen het programma (Integrale toegankelijkheid) een bijzondere aandacht voor personen met een visuele of fysieke beperking en de binnenkoer werd van rijplaten voorzien voor rolstoelgebruikers.

Gezien het grote succes van Openmonumentendag werden ook op de Archeologiedagen (10 oktober 2021) 2 ruimten en de binnenkoer van het kasteel opengesteld voor het grote publiek. Op deze activiteit was vooraf inschrijven niet meer nodig. We ontvingen circa 400 bezoekers in het kasteel.

- c) Door de Covid-omstandigheden in 2020 en 2021 is het moeilijk een vergelijking te maken. Rekening houdend met de geldende restricties is het maximaal aantal bezoekers aangetrokken. Zoals dat ook geldt voor de meeste andere locaties, hoop ik dat we in 2022 maximaal kunnen terugkeren naar een basisaspect van Open Monumentendag, met name vrije toegang zonder reservatie.
4. De fondsenwerving van het kasteel van Horst werd in 2020 opgestart. De afname van de torenspits in oktober was de symbolische start van de restauratiewerken en gaf een eerste boost aan deze fondsenwervingscampagne. De formule van de 'vrienden van het kasteel van Horst' heeft sinds de start het grootste succes. Sponsors en bedrijven werden nog niet aangetrokken in afwachting van een evenementenplanning en communicatiebeleid sinds de coronacrisis. Ook in 2021 is er voornamelijk ingezet op informeren en sensibiliseren over de noodzaak van de restauratie en fondsenwerving. Er werden begin dit jaar digitale informatiesessies over de restauratie en fondsenwerving georganiseerd via o.a. lokale partner IOED Winar. In juni en juli vonden de kampvuurconcerten plaats op de kasteelsite en voerde Herita actief campagne voor giften en 'nieuwe vrienden'. Sindsdien staat de teller op 59 vrienden van het kasteel en €19.571,61 in giften en bijdragen. 2022 moet met de start van de effectieve werken aan het kasteel voor een nieuwe dynamiek zorgen waarbij er sponsors en bedrijven aangetrokken kunnen worden en activiteiten georganiseerd kunnen worden met een opbrengst voor het kasteel.